

OPPLØST I TÅRER

– Det høres ut som hver gitarstreng består av tre strenger. Disse høyttalerne avdekker alt – og vel så det, sukket jeg henført.

Tekst og foto: Roy Ervin Solstad

Det finnes en del hifiprodusenter som har holdt det gående siden tidenes morgen. JAS Audio er ikke en av dem. Det Hong Kong-baserte selskapet ble etablert så sent som i 2003, og siden har de satt i gang produksjon av nær sagt en hver type av hifiprodukter. Du finner nemlig JAS-logoen på alt fra forsterkere, hifimøbler, dacer og drivverk, kabler og høyttalere. Dog har JAS et noe uvanlig utviklingsprogram. Ofte ser man at bak hifiprodusenter står det en eller to personer med en glødende interesse og en klar formening om hvordan ting skal låte. Hong Kong-kineserne bak JAS setter i stedet ned egne utviklingsteam som er skreddersydd for akkurat den produktgruppen som man vil utvikle. Det betyr et team for høyttalere, et team for forsterkere etc. Først når alle på et slikt team er fornøyd med produktet som er utviklet slippes det på markedet. Det skal ikke stor fantasi for å forstå at det finnes mer kostnadseffektiv utvikling og produksjon i Kina enn det JAS holder på med.

I Norge er JAS Audio helt ferskt, men den norske importøren reklamerer for både høyttalere, forsterkere og andre JAS-produkter på hjemmesiden, så dette er tydeligvis noe Audioaktøren i Horten har tro på.

Testobjektene JAS Socrates er for øvrig de dyreste høyttalerne selskapet produserer.

Socrates

Bare for å ha ryddet det av veien med en gang: Du skal ha pumpet en del jern for å løfte disse på plass alene. De veier 80 kilo per stykk, og den ekstreme lakkfinishen gjør høyttalerne såpass glatte at det ikke er spesielt enkelt å få tak på dem heller.

Apropos finish, høyttalerne er designet med mange lag klarlakk, hvorav en bred stripe på fronten og toppen er i sort pianolakk, mens resten er i en dyp mørkebrun tresort med masse spill i treverket. Særlig på fronten gjør denne kombinasjonen sitt til at det visuelle inntrykket forfra lurer øynene til å tro at høyttalerne er smalere enn i virkeligheten. Dessuten er kombinasjonen mellom den sorte pianolakken og de hvite Accuton-elementene ikke vondt å hvile øynene på.

De tyske Accuton-elementene omtales ofte også som Thiel-elementer ettersom det er navnet mannen bak elementene og også navnet på firmaet som startet å produsere dem. Målet til Accuton er å lage verdens beste dynamiske høyttalerelementer, og når man ser på hvem som har puttet elementene i høyttalerne sine, så er det definitivt ikke smågutter innen høyttalerprodusenter.

Vel så interessant er det at JAS har valgt å utvikle sin egen diskant. Dog baserer den seg på Oscar Heil sin Air Motion Transformer-diskant, som grovt forenklet kan forklares som en syltynn metallfolie som er foldet i bretter vertikalt, noe som gjør den stivere. JAS sin variant er på fire tommer. Det er langt større enn normale dome-diskanter som ofte er på rundt en tomme i diameter. Socrates sitt diskantelement spiller fra 1850 hertz og oppover, mens det 11 tommer store basselementet tar for seg alt fra 220 hertz og nedover.

Med seks ohms belastning og 91 desibel følsomhet er ikke høyttalerne veldig vanskelige å drive. Den norske importøren hevder de passer strålende til rørforsterkere, dog med litt flere watt enn eksempelvis 300B-rørene klarer å levere. Krell-beistet mitt kom som forventet aldri i pustebesvær med Socrates-høyttalerne koblet til, men virket å fungere aldeles ypperlig sammen med disse lekre musikkformidlerne.

En rask tur rundt høyttalerne avslører ikke at dette er bassrefleks-

høyttalere, men føler du deg fram på undersiden av dem, så oppdager du raskt en ganske så stor åpning på undersiden av høyttalerne. Det er refleksporten. Konstruksjonsmessig er det en ganske så smart løsning, for da vil konstruktøren i det minste ha noenlunde kontroll på avstanden fra refleksporten til nærmeste mulig reflekterende overflate, nemlig gulvet. Med refleksporten på baksiden, så vil avstanden fra porten til veggen på høyttalerne kunne gi store forskjeller i opplevd bass. Mange konstruktører benytter seg av dette bevisst, også fordi kundene da kan tune bassen etter egen smak og ikke minst rom. Nå skal det for ordens skyld nevnes at bass ikke er spesielt retningsbestemt, så putter du Socrates helt inni hjørnene i lytterommet eller stua di, så vil du nok oppleve mer, men ikke nødvendigvis bedre bass med disse høyttalerne også.

Min egen stue er relativt smal (rett i underkant av 3,6 meter) og lang (7,1 meter) og av praktiske årsaker har høyttalerne (og anlegget) alltid stått plassert på den ene kortveggen spillende i lengderetningen av rommet. Løsningen for å få bredde i lydbildet har vært å plassere høyttalerne mine langt ut mot sideveggene og med vinkling mot lytteposisjon som er nesten så midt i stua som det er mulig å komme. Socrates ble også plassert på samme måte som jeg vanligvis har mine Wilson Sophia 3, men lydbildet ble noe trangere enn vanlig, så jeg reduserte innvinklingen på dem en del, og da satt det som det skulle.

Siden det ikke er noen refleksport på baksiden, finner du kun en metallplate med navn og serienummer i tillegg til tre par skikkelige kabelterminaler som muliggjør både triwiring og –amping på baksiden. Under testen har jeg kjørt singelwire kabler fra forsterker til høyttaler, og med korte jumpere mellom de tre terminalparene på høyttalerne.

Lyden

Jeg har hatt høyttalere med Accuton-elementer i hus tidligere. Ikke i eget eie, men til test. Den opplevelsen med Gemme Audio Katana sitter fremdeles i minnet, og det jeg

husker best var en svært oppløst mellomtone, rik på detaljer og med en krisphet som jeg likte godt. Spenningen var derfor stor da vi pakket ut høyttalerne og fikk koblet dem opp. JAS Socrates er tre ganger så dyre som Katana var den gangen, og har også en 11-tommers bass fra Accuton som ikke de tidligere testobjektene hadde. I tillegg har Socrates bånddiskant av AMT-typen, og som gammel Magnepan-elsker har jeg alltid hatt et svakt punkt i den objektive bedømmingsevnen min når det gjelder den luftigheten slike elementer kan gi.

Erfaringsmessig burde jeg således vite tilnærmelsesvis hva som ventet når den første tonen fra Socrates-høyttalere skulle fylle stua. At jeg mistet både munn og mæle (og kontroll på haka) kom derfor som en stor overraskelse. Dog en hyggelig en.

I forhold til mine egne Sophia, har de mer enn 100.000 kroner dyrere Socrates-høyttalerne, en oppløsning og detaljrikdom i hele frekvensområdet som mine egne referanser ikke er i nærheten av. Jeg har hørt ting jeg ikke ante befant seg på platene, enten de ble avspilt digitalt eller analogt på platespillere. Til å begynne med var det så overveldende at jeg ble sittende å bytte testlåter i det uendelige. Og det spilte ingen rolle hva slags musikk jeg foret disse høyttalerne med. De er like brutalt avslørende uansett om det er akustisk musikk, tung rock eller elektronika. Selv en av de mest ihjelspilte låtene jeg vet om, Nils Lofgrens Keith Don't Go hørte jeg fra begynnelse til slutt, og det begynner med respekt å melde å bli noen år siden jeg gadd. For Socrates finner ikke bare nye detaljer i musikken man aldri har hørt, den har en klangrikdom i mellomtonen som gjør at selv gamle detaljer blir som nye. Når gitaristen fra Springsteens faste backingband The E Street Band spilte på en streng på den akustiske gitaren sin, så hørtes det nærmest ut som han slo på flere, da selv en enkelt tone fikk en kropp med så krispe detaljer at jeg måtte bort på veggen og hente ned min egen gitar for å høre hvordan virkeligheten låter. Og så tett på den, har jeg aldri vært i egen stue. På akustisk gitar gir Socrates deg «the real thing». Intet mindre. Grunnen til at jeg ikke konkluderer med at

ARTIKKELEN FORTSETTER PÅ NESTE SIDE

VI LIKER:

- Detaljer og oppløsning i ultraklassen
- Nydelig mellomtone
- Fantastisk finish og byggekvalitet

VI LIKER IKKE:

- Ikke av de mest dynamiske nedover
- Ikke akkurat gratis

SPESIFIKASJONER

- Diskant: AMT Ribbon tweeter med fire tommers Jas Audio driver
- Mellomtone: 7 tommers Accuton driver
- Bass: 11 tommers Accuton driver
- Frekvensrespons: 20-40000 Hz
- Maks anbefalt forsterkereffekt: 200 W
- Følsomhet: 91 dB / 2.83V / 1M
- Impedanse: 6 ohm
- Type: Treveis bassrefleks
- Delefrekvenser: 220 hz og 1850 hz
- Internkabling: Dobbel og trippel sølvkabling
- Størrelse: 37 x 115 x 47 cm (BxHxD)
- Vekt: 80 Kg

den gir deg «the real thing» på alt av akustiske instrumenter, er rett og slett at jeg ikke har annet enn gitar å sammenligne med i heimen. Litt edruelighet for man prøve å etterstrebe.

Det er likevel ingen tvil om at akustiske instrumenter låter aldeles fabelaktig. Det skyldes også det ypperlige diskantelementet til JAS som lar overtoner klinge ut med en luftighet som vanlige domediskanter sjelden eller aldri får til. På Karunesh sin *Calling Wisdom* fra plata *Zen Breakfast* er det i begynnelsen bitte små bjeller, og aldri har jeg hørt dem like tydelig og luftige som på Socrates. Dog uten at det blir noen skarphet i diskanten, så det er ikke snakk om økt diskantnivå.

Lenger ned er mellomtonen en orgie i detaljer, og høyttalerne avdekker musikkens mange lag med den største selvfølgelighet. Jeg må innrømme at det til å begynne med kanskje ble litt i meste laget. Det var likevel besnærende å få så mye informasjon, så jeg sluttet ikke å lytte, snarere tvert i mot. Jeg hørte bare mer og mer musikk, og snart hadde jeg akklimatisert meg til den voldsomme informasjonsmengde, og i stedet ble jeg sittende å nyte totalen. Socrates er nemlig en utrolig homogen musikkformidler. Den er for det første uten klangmessig slagside. Her er det dønn nøytralt. I tillegg er det ikke noen av frekvensområdene som låter «bedre» enn de andre. Luftighet, oppløsning og detaljer er det fra topp til bunn.

Bassen går helt i kjelleren. Spesifikasjonene påstår 20 hertz og jeg har ikke hørt noe som gir grunn til å sette spørsmålstegn ved det. I forhold til mine egne høyttalere, er de nok ikke fullt så dynamiske og eksplosive i mellombassen og nedover. Men nettopp eksplosiv dynamikk er noe Wilson-høyttalere er kjent for, og som langt flere enn JAS Socrates sliter med å matche.

I forhold til de fleste andre høyttalere jeg har testet, har imidlertid ikke Socrates noe å skamme seg over her heller. Rammstein og AC/DC låter tøft og røft, og en låt som *The Jack* fra *High Voltage*-plata med de australske rockerne skreller akkurat slik den skal, og Bon Scotts vokal er så distinkt at selv den gamle cd-utgaven jeg har høres ut som en audiofil tour de force.

Hvis jeg skal pirke litt til, så er nok presisjonen i holografien ikke like god som størrelsen på lydbildet. Her er det nemlig bredde og dybde så det holder – og vel så det. Erfaringsmessig er nemlig domediskanter hakket hvassere når det kommer til millimeterplassering av instrumenter og stemmer i et opptak der holografien er god. Ikke det at Socrates lar de ulike musikerne flyte ut i opptaket, langt i fra. Du hører fremdeles i et symfoniopptak hvor de ulike instrumentgruppene sitter plassert, og i Socrates sitt tilfelle er det jo også enklere å skille de ulike instrumentgruppene grunnet detaljnivå og oppløsning.

På alle andre områder er dette de beste høyttalerne jeg har hatt i hus, og jeg gruer meg til importøren kommer hit for å hente dem. Heldigvis hadde han ikke tid den dagen jeg foreslo, så da blir det nok senere. Det har ingen hast for meg.

Konklusjon

Hvis JAS Socrates var informasjonssjef for et selskap som hadde noe å skjule ville Socrates fått sparken etter første pressekonferanse. Disse høyttalerne avslører alt og har en nerve og oppløsning som gir både gåsehud og tårer i øyekroken. Dette er rett og slett fantastiske høyttalere. På alle måter.

Watt HIGH-END

JAS SOCRATES	
PRIS:	290.000,-
IMPORTØR:	Audio Aktøren
LINK:	www.audioakt.no